

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫң БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
АКАДЕМИК Е.А.БӨКЕТОВ АТЫНДАҒЫ ҚАРАГАНДЫ МЕМЛЕКЕТТІК
УНИВЕРСИТЕТИ

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
КАРАГАНДИНСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ АКАДЕМИКА Е.А.БУКЕТОВА

**ЕҢБЕК НАРЫҒЫНЫҢ ДИНАМИЗАЦИЯЛАНУЫ
АЯСЫНДА ЕЛДІҢ ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫ
ӘЛЕУЕТИН ҚАЛЫПТАСТЫРУ**

Халықаралық қатысушылармен өткен дәңгелек
Ұстел материалдары

**ФОРМИРОВАНИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО
ПОТЕНЦИАЛА СТРАНЫ В КОНТЕКСТЕ
ДИНАМИЗАЦИИ РЫНКА ТРУДА**

Материалы круглого стола
с международным участием

Караганды
2014

316.344.32 (574)
(24)

Редакция алқасы — Редакционная коллегия

ев Б.И., д-р филос. наук, профессор (отв.редактор);
Залитова З.Х., канд. социол. наук, доцент;
Есимова А.Б., канд. ист. наук, доцент;
Джигилян А.А., канд. социол. наук, доцент;
Сошербаев Д.Б., канд. полит. наук, доцент

к нарығының динамизациялануы аясында елдін
милектикауды әлеуетін қалыптастыру: Халықаралық
сушылармен өткен деңгелек үстел материалдары. —
Карды: ҚарГУ баспасы, 2014. — 192 бет.

формирование интеллектуального потенциала страны
и тексте динамики рынка труда: Материалы
круглого стола с международным участием. — Караганда:
КарГУ, 2014. — 192 с.

65-39-455-3

ш жинаққа дәнгелек үстелдін материалдары енді.
отандық және шетелдік ғалымдардың, жоо
ның магистранттарының және мектеп мұғалімдерінің,
және шетелдік жастаңдың еңбек нарығының дамуына
милектикауды әлеуетінің дамуына қатысты ғылыми
райды.

ящий сборник вошли материалы круглого стола, которые
научные исследования, образовательные практики
и зарубежных ученых, преподавателей вузов,
и учителей школ, посвященные проблемам развития
молодежи современной молодежи в соответствии
с развитием рынка труда в Казахстане и зарубежом.

ӘОЖ 331.5:316.344.32 (574)
ББК 65.9 (2К)24

65-39-455-3

© Караганды
мемлекеттік
университеті, 2014

АКМЕОЛОГИЧЕСКАЯ КОМПОНЕНТА В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ КАК ПРЕДПОСЫЛКА СТРАТЕГИИ ЖИЗНЕННОГО УСПЕХА

Карипбаев Б.И.

д.филос.н., профессор, зав.кафедрой философии и теории культуры
КарГУ им.Е.А.Букетова
(г. Караганда, Казахстан)

Новая ситуация в гуманитарных науках выводит к проблемам, которые связаны с выявлением соотношения теоретического и методологического и прикладного в социальной практике, эффективных взаимосвязей гуманитарных исследований с достижениями общественных, естественных, технических наук. Важны выработки стратегии опережающего социального развития. Это связано с вступлением мирового сообщества в эпоху нарастающих изменений во всех сферах жизнедеятельности человека. Основным смыслом социальной деятельности, от которого зависят успехи социальной модернизации, становится профессионал, обладающий не только глубокими специальными знаниями, но, в первую очередь, ориентированный на творчество в своей деятельности, заинтересованный в непрерывном личностном самосовершенствовании, обладающий духовно-нравственными принципами социальной ответственности. Ведущим социальным институтом, создающим условия для формирования соответствующих личностных компетенций является сфера образования. Необходимость качественных изменений в системе казахстанского образования четко сформулирована в Конституции Республики Казахстан «Об образовании», Законе «О государственной молодежной политике», Законе о «Назарбаев Университете», «Национальных интеллектуальных школах» и «Назарбаев Фонде», Государственной программе развития образования Республики Казахстан на 2013-2017 годы, программной статье Президента РК Н.А. Назарбаева «Социальная модернизация Казахстана: двадцать шагов к Обществу Веры, Труда и других документах». О необходимости формирования генерации молодых людей, способной взять на себя ответственность за будущее страны говорил в Послании «Казахстанский путь единой цели, единые интересы, единое будущее», выступивший в Московском государственном университете имени М.В.Ломоносова на XXI сессии Ассамблеи народа Казахстана Председатель Правительства РК Н.А.Назарбаев.

которую выбирают школьники на селе, - как отметила руководитель проекта директор Института развития образования НИУ ВШЭ Ирина Абанкина,- И политика и в России, и в Китае должна считаться именно с этим фактором - мотивацией, которая сходным образом проявляется в обеих странах. Образование становится основным социальным лифтом для сельских школьников, который позволяет им благополучно адаптироваться в жизни» [3].

Результаты и опыт проведения подобных исследований, безусловно, применим к современным казахстанским реалиям. Тенденции развития мирового рынка труда, мотивации и профессиональные ориентации молодежи в целом, и сельской молодежи в частности, имеют общемировые механизмы формирования и вписаны в глобализационный контекст.

Литература:

1. Выпускники из обеспеченных семей лучше сдают ЕНТ // Новости портала MAIL.RU [Электронный ресурс] // URL: <http://news.mail.ru/inworld/kazakhstan/society/18560000/>(дата обращения: 15.06.2014)
 2. Аналитический отчет 2084 // <http://www.hse.ru/news/28288343.html>. /(дата обращения: 15.06.2014)
 3. Абанкина И. Портреты поколения. //Портал Высшей Школы Экономики. <http://www.hse.ru/news/28288343.html>. /(дата обращения: 15.06.2014)

ҚАЗАҚСТАННЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ МОДЕРНИЗАЦИЯЛАНУЫНДАҒЫ ЖАСТАРДЫҢ РӨЛІ

Кылышбаева Б.

*д. социол.н., доцент кафедры социологии и социальной работы,
КазНУ им. аль-Фараби (г. Алматы, Казахстан)*

Маульшариф М.

к.социол.н., доцент кафедры социологии и социальной работы,
КазНУ им. аль-Фараби (г. Алматы, Казахстан)

Жастар - бұл мемлекеттің негізгі тірепі бола отырып, болашакта ел басқаратын ұрпақ өкілдері. Кенеттен емес, БҰҰ Мынжылдық даму бағдарламасындағы негізгі шешуіш мәселе ретінде – жастар олардың қалыпты өмір сүруі, денсаулығы, тімді енбек етуі секілді мәселелер көзгалған.

Н.Ә.Назарбаев «Жалпыға ортақ Еңбек»
жылдасында, оку-тәрбие процесін модер-
низациясы білім жүйесін жетілдірудің ны-
жада көлтірген.

Н.Ә.Назарбаевтың: «Басты бағыт –
жербес өмірге, бастамашыл еңбекке бейімдеу.
Мен жас ұрпактың ел болашағы үшін маңызы
сәлдім және атап көрсете беремін. Мемлекет ә-
нандегі түрдө қажет болуы үшін бәрін де жа-
ғызстан азаматының сенімін нығайта түсетін

«Мемлекеттік жастар саясаты туралың
көс мамандардың еңбекке орналастырудың ке-
такет туралы, жастар тәжірибесін үйымда-
сқыстық нормалар қажет екенін еске салды.

Бұғінде жастар саясаты саласында әкеба жүзеге асырылып жатыр. Оның ішінде «Дипломмен – ауылна!», «Жастар – кадрлар!» «Данга» және «Жастар тәжірибесі» сияқты сер

Бұғінгі таңда еліміздегі жұмыссызыда
жастардың 76 пайызының
мектептік орта білімі бар екенін айта кеткен жа-
нақасақ, оларды жұмыспен қамту үшін алдың
серек.

Мемлекет басшысы біздің жастар ел
екенін, Қазақстаннан тыс жерде жұмак
Қазақстанда еңбек етіп, өз әлеуеттерін жүзеге
баса айтты. Жастардың өз мүмкіндіктерін а
эрмандарына жетуіне мемлекет барлық жағдай

Мемлекетіміздің тұрақты даму үдеріс жас үрпактың әлеуметтік бағытталуы және азаттымдастырушылық, әлеуметтік-экономикалық жағдайлар жасау және оларды нығайту.

Жастар кез келген мемлекеттің кешенді дамуы үшін стратегиялық ресурс болып табылады. 2004 жылғы Украинадағы, 2010 жылғы Қырғызстандағы, 2011 жылғы Солтүстік Африка мемлекеттеріндегі, сондай-ақ Ресейдегі соңғы Парламенттік сайлаудан кейінгі орын алған оқигалар жастардың қоғамдағы теріс әрекеттерді өткір әрі тез қабылдайтынын, жастармен жасалатын жұмыстардағы жиберілген қателіктер колайсыз салдарға экеп соктыратындығын дәлдеді.

Жастардың пікірлерін зерттеу, жастар саясатының үрдісіне, жастардың бүтінгі таңдағы құндылықтарына және казіргі жай-куйіне уақытылы мониторинг жүргізу мемлекет үшін өте маңызды. Бұл мақсатта Қазакстан Республикасындағы жастар саясатының іске асырылуын зерделеу жөніндегі бірқатар социологиялық және талдамалы зерттеулер жүргізілуі аса маңызды болып табылады.

Қазақстан Республикасының мемлекеттік жастар саясатының негізгі мақсаты - жастардың азаматтық, әлеуметтік дербес тұлғалық қалыптасуын жүзеге асыру үшін кәжет құқықтық, экономикалық, үйымдастыруышылық жағдайларды жасау мен нығайту болып табылады [35]. Зерттеу жұмысының негізгі аспектісі ретінде жастардың тұрқыты әлеуметтік-экономикалық қамсыздандыру мәселесі алынды. Жастар саясатын жүйелі жүргізу қажеттілігі өзінің әлеуметтендіру процесінде жас адамның кезігіп отыратын өмір қызыңыздастырымен айқындалады. Өсіресе, әлеуметтік-экономикалық проблемалардың шешілмей отыргандығын атап өтүге болады. Жастар өзінің біліктілігі және кәсіби даярлығы деңгейінің төмендігіне байланысты халықтың аз корғалған бөлігі болып табылады. Жұмыссыздық және рухани шектелу қылмыс, нашакорлық, маскүнемдік, жезөкшелік және осы сияқты әлеуметтік құбылыстардың таралтуы - олардың басты факторы болып отыр.

Жастардың әлеуметтік-экономикалық жағдайы статистикалық көрсеткіштер катарынан көрінеді және әрбір жас азаматтың калыптасусында маңызды рөл атқарады. Жастық шақ кезеңіне адам өмірінің басты әлеуметтік және демографиялық құбылыстары: жалпы орта білімді аяқтау, мамандық таңдау және кәсіби білім алу, еңбек жолының бастау алуы, отбасын құруы, балалы болуы енеді [36]..

Жастар мемлекеттің көғамдық-саяси өміріне белсенді катысушылардың бір және қоғамның маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. КР-да 2009 жылғы халық санағының корытындысы бойынша 14-пен 29 жас аралығындағы жастардың саны 4 510 435 адамды, яғни жалпы халық санынан алғанда 27,4%-ды құрады. 1999 жылғы санақ корытындысы бойынша, жастардың саны 3 872 566 адамды қурагандығын атап өту керек, яғни 10 жыл ішінде, жастардың абсолютті

жыныс - жыныс 600 мың адамды құрады. Еркектер - 228 228, әйелдер - 2 254 207) әйелдердің саны - 1 728 543 (еліміздегі халық санының 29,5%), 1 545 516 (3,7%), 20-24 жаста - 158 4654 (9,9%), 1 545 516. Онтүстік Қазақстан, Алматы, Караганды жастар санының көп шоғырланған енің біліктілігін анықтауда орталық және өңірлік деңгейде жастар үш жыл ішінде республикалық және жерорта мекалларға 4,5 млрд. тенgedен астам қаржысы бар жобаларды іске асыратын орталандыру көлемі үйлесімді кезеңде 1,4 млрд. тенге, оның іске асыруына республикалық бюджеттеге, 2010 жылы 717,8 млн.тенге (немесе 1,4% артық) бөлінді. Сонымен катар, “Жасынаның” орталандыру 2010 жылы 308 млн.тенгені қурады.

КР қазіргі таңда жастардың шаруашылық(16,7%), сауда (14,3%), білім алушту салаларында (12,3%) жұмыспен қамтЫГА жұмысыздық - 5,2% деңгейінде. Дегенмен жастардың өз-өздерін қамтамасыз ету мен арзан көзіне тәуелділіктерін ескеруіміз қажет. Қазақстандағы деңгейіне келер болсақ, мұлдем тұрақтардың үлесі-24,9%, табысы 15 мың теңге мың теңге-16,2%, табысы 30-60 мың теңге -21,4% теңге -6,2%, 100 мың теңгеден жоғары тұрақты көзінде деңгейінде 15,5%. Әлеуметтік зерттеулердің нәтижесі бойынша жастардың дербес кірісі 30 000 теңгеден төмен. Анықталған көрсеткіш елеулі төмен. Бұл жастардың қажетті салдарынан тұрақты жұмыс пен жалақысы жөндеу оныңдың мен байланысты. Бұған коса, жастардың жоғары оку орындарында оқып жүргендіктен, жастар дамушты әлеуметтік-демографиялық топта жақтаста бола отырып, сонымен бірге тұрғын үйнекатарында. Әлеуметтік зерттеулердің нәтижесінде жаңа реципиенттердің 21,7% - жекеменшік үйім бағыттадамын, 52,7% - ата-ана, туыскандарыммын жатақханада тұрамын, 0,3%-жаяуп беруге киналады. Көрсеткен [37]. Проценттік көрсеткіштерден көрсеткен көбасым көшпілігі жеке баспанамен қамтамасыз етілгенде деңгейінде 15,5%.

тысқандарымен тұрады. ҚР жастары арасында некеге тұрудың орта жасы ЕО мемлекеттерімен (27,3 жас) шамалас, яғни 1999 жылы 25,9 жас болса, 2009 жылы 26,8 жасты қураған. Бұл мәселені біріншіден, жастар арасындағы құндылыктардың батыстық сипатта озгеруімен, екіншіден әлеуметтік-экономикалық себептермен түсіндіруге болады. Бүгінгі таңда жастардың еңбекпен қамтамасыз етілуі 93% жуықтап (60% жуығы өзін-өзі жұмыспен қамтуышылар), жұмыссыздық деңгейі 5,2% қурағанымен кедей халықтың 26,9% 15-29 жас аралығындағы жастар қурайды. Қылмыстық жауапкершілікке тартылғандардың (сотты болғандар) құрамы бойынша 14-29 жас аралығындағылардың үлес салмагы-45,4% қурайды [38]. Осындағы проблемалар қыска және ұзак мерзімде жастардың барлық санаттары келешекте өзіндік белсенеді азаматтық санасын тәрбиелеуге, олардың қоғамның әлеуметтік мәселелерін шешуге белсene катысуына бағытталған жастардың қоғамдық маңызды бастамаларын тиімді қызмет ететін мемлекеттік органдармен қорғау жүйесін қалыптастыруды қажет етеді. Жастардың тұракты әлеуметтік-экономикалық жағдайы – оның дамуының, маргинализациялаудың ең томенгі деңгейіне мәлімет, жастар ортасындағы қылмыстың төмендеуінің кепілі. Сонымен, бүгінгі таңда ҚР жастары үшін негізгі әлеуметтік-экономикалық проблемалар тұрғын үй мен жұмыс табу.

Өлеуметтік зерттеулердің нәтижесіне сүйенер болсақ, мемлекеттік органдарға жастардың етініш жасауы жоғарғы деңгейде емес. Білім алуға мұқтаж және қайта даярлаудан өтуді қажетсінетін респонденттердің 70,6 % мемлекеттік органдарға етініш жасамағандығын, тек 21,3% ғана етініш білдіретіндігін, 8,2% жауап беруге қиналатындығын көрсеткен [39]. Осы орайда жастардың құқықтық сауаттылық деңгейін арттыру жұмыстары қажеттілігі көрінеді. Құқықтық сауаттылық деңгейін арттыру жұмыстары өзгенін мүддесін көздейтін топтар(халықаралық корлар, дәстүрлі емес, қызметіне елімізде тыбым салынған діни ұйымдар, т.б бірлестіктер) тарарапынан жүргізу барысына мемлекетпен катар ҚР жастары қырағылық танытулары аса маңызды. Қой терісін жамылған касқырлардан сак болу әрбір жас азамат үшін үллен мәнге ие.

Еліміздің соңғы қоғамдық саяси өмірі жылдарында шындығында атаулы оқиғалар болды. Қазақстан Кеден Одағына енді, ДСҰ-ға енуге дайындықтың соңғы кезеңінен етті, сонымен катар VII Қызық Азия ойындары табысты етті. ҚР халықаралық саяси аренада тағы бір рет танытқан 2010 жылдың ең маңызды қоғамдық саяси оқиғасы, ол соңғы 11 жылда бірінші рет саммиті өткізілген Қазақстан Республикасының ЕКҮ-ға төрағалық етіві болды. Жастардың негізгі

анын көзөсі және халықаралық оқиғаларға бекітілген еліміздің қоғамдық саяси өміріне қарастырылады. 2010 жылғы Қазақстандың «Сіз калай бағалайсыз?» деген сауал болғандықтан (жыныс) Қазақстанның ЕҚЫҰ-ға төрағалғандағы демократиялық жаңа руладың болуына, сонымен де оның көзінде болған, олар 13%-ы құрайды (негізінде ЕҚЫҰ-ға төрағалық етуді теріс бағалағандар(2011 жылдан кеңінше көтірілген: «бұл оте көп ақшалай қаражаттың шекінінде кәжеті жок»; «бұл еліміздің имиджін құрайды». Сондай-ақ, көшпілік жастар Ресей-орусияның бірынғай экономикалық және қоғамдық баға береді. Тек 2% жастар бұған теріс баға береді. Адамдардың жастардың маңызды халықаралық мәдение Қазақстанның бастамасымен болған оқиғаларда екендігін көрсетті.

Алайда, жастар қоғамдық бірлестік қошмасстан, олар әлі күнге дейін көпшілік үштір. Мысалы, Қазақстан Республикасының 30 шағатын, оның көпшілін жастар құрап отырыған жастар қоғамдық бірлестіктері жок. Қазіргі бар ғалым де жастардың мұддесін толық дәрежеде білдек мектеп окушылары, жоғары және арнаулы студиялардың мектебтері секілді жастардың тек белгілі бір салындарда, ал жұмыс істейтін немесе жұмыссыз салынтардағы жастар камтылмай қалып отыр.

Жастардың қогамдық-саяси өмірге, ғылметіне 51,5% катыспайтындықтары, 40% жуыл 16,2% ғана белсенді). Жастар ЖІК, студенческі ұйымдары, дебат клубтары, «Жас Отан» сиякты білікті орындарының жаһындағы жастардың әркылы қогамдық-саяси өмірге катысады. Ұйымдарының катарына «Жас Отан» ЖК (40,27,8%) енген. Бұл бірінші кезекте атаптаған ұйымдар мен, олардың жұмысының форматымен жаһаңынан насиҳатталуымен байланысты. оппозициялық саяси жастар ұйымдары: «Рух жас профессионалдарының қоғами», «За

қозғалысы болғанымен, олардың ешбіреуі ен төменгі көрсеткіш 10° жинай алмаған [37].

Әлеуметтік қағидаттар және психологиялық түрғыдан сауалнамалар нәтижесіне қарар болсақ, жастардың электоралдық белсенділігі ете жоғары. 2012 жылғы Парламент сайлауына жастардың шамамен 81% қатысуға ниет білдіріп отыр. Абсентеизм стандартты пропорцияда (5-8%). Саяси партиялардың арасында «Нұр Отан» ХДП біршама - 64,7% жастардың колдауына ие болып отыр. Мемлекет Басшысы мен Үкіметке сенім арту деңгейі тұракты жоғары. Бұл туралы елімізде жүргізіліп отырган саясатқа берілген оң бағалар күэ. Сауалнамада респонденттерден «Сіздердің құқықтарыңыз бен бостандықтарыңыз бұзылған жағдайда сіздер өз карсылықтарыңызды қандай нысанда көрсетуге дайынсыздар?» деген сұрақ қойылып, жауаптың 14 нұсқасын тандауға ұсынылған. Алынған нәтижелер өз кезеңінде жас ұрпақ арасында билік заңдылығының жоғары деңгейін растиады – 30,5%-ы өз проблемаларын жергілікті мемлекеттік органдарға хат жаза отырып, тағы бір 13,2%-ы орталық мемлекеттік органдарға хат жаза отырып, шеше алатындықтарын мәлімдеген. Рейтингте көшбасшылардың төрттен бір бөлігін митингтер мен демонстрацияларға қатысу (11,8%) және халықаралық құқық корғау ұйымдарына хат жазу мен өтініш білдіру (11,5%) сиякты жауап нұскаларын көрсеткен [37]. Жастардың өз карсылықтарын митингтер мен демонстрацияларға қатысу мен халықаралық құқық корғау ұйымдарына хат жазу мен өтініш білдіру секілді нысандарда көрсетуге дайындығының біршама жоғарғы көрсеткішке ие болуы - сыртқы факторлардан иммунитет ретінде мемлекеттің ролін күштейтін қадамдарды жастар саясаты қажетсінетіндігін көрсетеді.

Жастар ортасында дінге сенетіндер «діңсіздерге» қараганда басым. Дін ұстаушылық дәрежесі орташа деп аныкталды. Жастар гибадатханаларға барады, бірақ ерекше жайларда ғана, дүғалардың мәтінін бледі, діні салттарды ұстауга ұмтылады. Олар үшін дін жеке және ғарыштық құндыштықтар мен түсіндірулерді қамтитын үстемдік жүйесі болып табылатын адамдармен қатар, дін хоббиге айналған, не болмаса ұлттық немесе қауымдық біріздендіру белгісі, не болмаса әсемдік сезімдерінің көзіне айналғандар көп. Жастардың басым көшпілігінің пікірлері бойынша дін мен мемлекеттің арасындағы қарым-қатынас орынды болуы тиіс. Жас адамдар дінді таңдау құқығы мен дін ұстану бостандығын сөзсіз жіңі мойындейдай. Сауалнама нәтижелері дәстүрлі емес діндерге көткесінде жастардың көшпілік белгігінің теріс пигылын көрсетті. Жастар ортасында ислам дініне деген көnlіл-куйдін артуы байқалады. Бұған коса дін ұстану белгілері бойынша

Жаңылардың кайшыктықтардың ұлғауы байқалады. Жаңылардың конфессияаралық проблемалар жыл солтүстігінде көрсетілді. Жаңылар арасында конфессияаралық междүйелер жаңылардың интернет тасілімен қалыптастыру же

Мемлекеттік жастар саясатын іске ас-
теңдегі органның жастар саясаты саласын
жүйелгін міндеттерді іске асыру максатында қо-
ғалынысты Еуропаның көптеген дамыған ел-
дердегі спорт, туризм және жастар
Германияда жастар ісі жөніндегі Федералды-
штаттерінде жасалғандай жастармен жұмы-
шынан мемлекеттік орган (Министрлік, Агенттік, Коми-

Тәрбиелік жұмыстар жастар саясатын
болжып табылады. Жастармен жүргізілетін жа-
зекпектісіне және жастарды кешенді дамытуң
шарты, тұрақты моральдық-этикалық құндылық
тәрбие беру жұмыстарына көп көніл бөлгөн
экономикалық жаһандану процесі жастар құн-
дылық експертінегізгі факторлар. Полиэтникалық

үшін қоғамдық-саяси тұрақтылықты сақтауда жастар ортасындағы этносаралық және конфессияаралық өзара карым-қатынас әлеуметтік-экономикалық фактор секілді маңызға ие. Сол себепті жастар үйымдарының қызметін оларды жаңа тиімді жұмыс орындарына тарту арқылы жандандыру, жастарды әлеуметтендірудегі және оларды тұтас экономикалық, саяси және социомәдени кеністікке біріктірудегі елдін шығындары мен жоғалтуларын шамалау (минимизация) максатында әртүрлі жастар үйымдарының қызметін мемлекет тараپынан үйлестіру кажет.

FIDDLING, DRINKING AND STEALING: MORAL CODE IN THE SOVIET ESTONIAN MINING INDUSTRY.

Keskula E.

*Max-Planck-Institut für evolutionäre Anthropologie,
(Halle, Germany)*

This conversation between the chief engineer and the director of an underground oil-shale mine in the north-eastern part of Soviet Estonia takes place in the novel of Estonian writer Raimond Kaugver. His socialist realist novel talks about everyday life and work in the mine, the moral dilemmas of the workers and engineers, their doubts about work, building Communism and even finding love. Kaugver spent several months working in the mine as a laborer in the early 1960s and encountered the everyday problems of a Soviet mine, including the common ways of cheating the system and misbehavior of the miners, such as in the dialogue above. This is the focus of this article.

Estonia was incorporated into the Soviet Union in 1940. Oil-shale mines had already been operating in north-east Estonia since 1916 due to fuel shortages during the First World War, and continued throughout the period of the first Estonian Republic under private and national ownership [1]. Under Soviet rule, the mines were incorporated into one state-owned company, and new mines were opened to increase production significantly, mostly for producing household gas and electricity in the western part of Soviet Russia [2]. Migrant labor from across the Soviet Union, particularly from Ukraine, Belarus and Russia, was sent to Estonia to work in the mines [3]. Among the workers, there were people who had fought on both sides of the war and later came to work in the mines, often under a new name. Miners' backgrounds were not checked very thoroughly if they were good workers, but those with suspicious backgrounds were not given any public recognition or honors for their work [4].

In the late 1940s, mining engineering at the Polytechnic University. It mostly attracted Estonian peasant families, since the fees were higher than for other specialties. Additional fees had been accepted by other universities on the background of their parents, were accepted if new skills were needed. The new working class differed significantly from the pre-war-trained engineers and local Estonian peasants who crowd was characterized by ethnic diversity, backgrounds and attitudes towards work, including the workplace. Within this mix, a new moral code of fiddling and misbehavior, was also created, along the way. The moral code defined acceptable at the workplace, and what the boundaries of acceptable behavior were, including that did not cause condemnation of others in the

Looking at worker-state relations in Estonia distinguishes three main explanations for why an implicit social contract existed between the workers and the regime. First, the workers complied with the regime and the exchange for labor security, social benefits and rewards [5]. Secondly, other authors have insisted on atomization of the working class. They emphasize that the individualization of incentives prevented the emergence of workers' solidarity, individual forms of resistance like absenteeism. Furthermore, the workers were unable to organize and prevented any kind of independent organization to back any kind of political voice. A third explanation is that de-structuralist social histories of the Stalinist era, the role of class language in the formation of class consciousness, Ashwin points out, came at the expense of language. According to those interpretations, the state had prevented the class and the workers could not express their interests, prevented them from forming an effective opposition constrained by the lack of autonomous language.

I believe that there are elements of truth in all these. Although state monopolization of workers' language organizations like the trade unions prevented people from other ways of expressing it collectively remained